

מראי מקומות - יומא

טו:

מדורות גדולות להתחמם שם שהרי הכהנים היו הולכים יחפים על רצפת עזרה שהיא של שיש. והתוספות פירשו בשם ר"ח שהיו שם שתי מדורות והיו מבערים בהם אש בשביל המזבח שהרי מצוה להביא אש מן הדיוט. והתוספות פירשו מדוע לפי רש"י היה מותר להבעיר בבית המוקד אש בשבת, אפילו שזה לא היה לצורך המזבח, עיין שם.

והרמב"ם בפירושו המשניות (תמיד ג' ד"ה אמר להם צאו) כתב, שבית גדול היה, והיו בו ארבע לשכות ובאחת מהם היתה בוערת האש, ולכן נקרא הבית כולו בית המוקד. והראב"ד בפירושו לתמיד (ב) כתב שבבית המוקד זה היה היכן שהאש היתה בוערת, ולשכת בית המוקד נקראה כך על שם שצרכי בית המוקד היו גנוזים שם, כגון כלים שהיו צריכים לתקן את המדורה, וגם כסות של הכהנים שהיו ישנים שם.

ד. וראשי פספסין מבדילין בין קודש לחול

פירש רש"י, חתיכות עצים מבדילין לסימן במקום המפסיק בין קודש לחול. וכתב התוספות יום טוב (מדות א' ו') שהיו במקום חול משום איסור לא תטע לך אשרה כל עץ אצל המזבח. והקשה התפארת ישראל שם (בועז ה'), מנין לראשונים שהפספסין היו של עץ, והרי אפשר היה לעשות אותם מאבן, וכתב שגם מהרמב"ם משמע שהיו נעשים מכל דבר. והוסיף שהאיסור של לא תטע הוא דווקא היכן שהם גם מחוברים וגם בולטים לאויר, אבל אם זה רק מחובר בפנים או מונח ולא מחובר אין בזה איסור ובהו הוא מיישב איך בנו בבית המקדש גם בעצים, וראה עוד בזה להלן (טו).

א. עולה טעונה יסוד וקרן דרומית מזרחית לא הוה ליה יסוד

פירש רש"י, שהיסוד על פני כל הצפון ועל פני כל המערב ואוכל אמה אחת במזרח ואמה אחת בדרום, אלמא לא היה יסוד למזרחית דרומית. והריטב"א הביא מהגאונים שלכל המזבח היה יסוד חוץ מהקרן מזרחית דרומית ממש, אמה מכאן ואמה מכאן, וכתב שדברי רש"י הם עיקר. והרא"ש (מדות ג' א'), פירש כרש"י וכתב שכל זה היה בבית שני, והטעם לכך כי זה לא היה בחלקו של בנימין, אבל בבית ראשון שהמזבח היה יותר קטן אז גם היסוד הדרומי והמזרחי נכנס בתוך חלקו של בנימין ואם כן לכל המזבח היה יסוד.

ב. אמר להם הממונה

פירש רש"י, שהוא היה הסגן. והתוספות כתבו שהירושלמי מונה חמישה דברים שהסגן היה עושה, ולא מנו שם את זה ואם כן דבר זה לא היה על ידי הסגן. והבאר שבע כתב שאולי הירושלמי תנא ושייר, או שמנו רק את התפקידים של הסגן שבהם היה עוזר לכהן גדול בעבודתו, אבל שאר דברים שלא שייכים לכהן גדול לא מנו אותם, כמו אמר להם צאו והביאו טלה, וכן אמר להם הממונה צאו וראו אם הגיע זמן שחיטה, ולכן הירושלמי לא כתב גם את הדין שכשהוא עומד בשורה ומתנחם מאחורים סגן מימינו וכו', שזה רק מכבוד הכהן גדול אבל לא לצורך עבודת הכהן גדול.

ג. ואחת לשכת בית המוקד

פירש רש"י שבית המוקד היה טרקלין גדול, והיו מסיקין בו